ਸਿਦਰਾਮ
ਬਨਾਮ
ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ.
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8510 ਦਾ 2022)
ਨਵੰਬਰ 16, 2022
[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988: ਮੁਆਵਜ਼ਾ – ਵਾਧਾ – ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵਾ – ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਜੋ ਕਿ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਖਾਧੀਆਂ – ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ 45% ਤੱਕ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋ ਗਈ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 6,13,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਾਲ ਹੀ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਬਿਆਜ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ – ਪਰੰਤੂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾ ਕੇ 9,26,800/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਕਸਰ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 45% ਤੱਕ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋਈ – ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੱਕਵਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਿਨਚਰਿਆ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਭਲਾਈ ਉੱਤੇ ਉਜਾੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਕਮਾਈ ਦੇ 100% ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ – ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ 9,26,800/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 21,78,600/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁਆਵਜ਼ਾ: ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ – ਵਿਆਖਿਆ – ਫੈਸਲਾ: 'ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ – ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਮੌਦਰਿਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੂਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੋਟ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ। [ਪੈਰਾ 29, 30]

1.2 ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ-ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤਯ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਤੰਗ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31]

1.3 “ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ” ਉਹ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਗੰਭੀਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਦਮੇ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, (ਜਾਂ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ), ਮੌਦਰਿਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਪ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਚੋਟ ਦਾ ਮੌਦਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਜਾਂ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ‘ਉਚਿਤ’ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 32, 38]

1.4 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਕਸਰ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਖਮ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜੀਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੋ ਉਹ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਾਲ, ਪੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਸਵਾਯੱਤਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੱਜ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਲਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ (ਜੋ ਹੁਣ ਅਧਿਕਾਰ 21 ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਸਰੀਰ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਹਜ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਅਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 113]

2.1 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 53]

2.2 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਕਵਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਲੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਕਵਾਗ੍ਰਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਦਿਨਚਰਿਆ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (i) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਦੇ ਸੁਖਾਂ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਂਜਣ, (ii) 100% ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, (iii) ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, (iv) ਬੇਬਸੀ, ਉਦਾਸੀ, ਗੁੱਸਾ, ਤਣਾਅ, ਚਿੰਤਾ, ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਵਿਨਾਸਕਾਰੀ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਰਤਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹੁਣ ਉਸ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 5,000/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ 7,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 9,000/- 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।ਇਸ

ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵਿਧੀ ਚੁਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਨਾ ਜੋ ਖਾਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕੇਸ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ, ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 8,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ: 8000 x 12 x 18 x 45% = INR 7,77,600/- [ਪੈਰਾ 56, 57, 59, 60][455-C-E; 456-ਏ-ਸੀ]

2.3 ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੇਵਲ ਰੁਪਏ 40,000/- ਦਿੱਤੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ 42,000/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: 8000 x 6 = INR 48,000/- [ਪੈਰਾ 61, 62]

2.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਰੁਪਏ 2,00,000/- ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ/ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 1,54,931/- ਸੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਰੁਪਏ 1,55,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 63, 66]

2.5 “ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ” ਅਤੇ “ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼” ਪੈਸੇਵਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁਪਏ 25,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਜਰੀ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਖਰਚੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। PW-2-ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 29 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੁਪਏ 1000/- ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ:1000 x 12 x 18 = ਰੁਪਏ 2,16,000/-. ਰੁਪਏ 2,16,000/- ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। [ਪੈਰਾ 67-69, 72]

2.6 ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ, ਚੱਲਣ, ਝੁਕਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੋੜਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 4,500 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 2,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ 4,32,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 73, 76]

2.7 ਹਾਦਸਾ 18.07.2012 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐੱਸ.ਐਲ.ਪੀ. 2018 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਦ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ

ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 78, 82]

2.8 ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲਗੋਦ-ਗੋਕਾਕ ਸੜਕ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੇਕਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਬੇਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 18.7.2012 ਤੋਂ 6.8.2012 ਤੱਕ 19 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੰਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 89, 90]

2.9 ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅੰਕੜਾਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ, ਪੀੜਤ ਨੇ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵੰਚਿਤਾ ਭੋਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 45% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 93, 96, 98]

2.10 ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 103]

2.11 ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 111]

2.12 ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਰਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ-ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਚਾਰਜਿਜ਼, ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 21,78,600/- ਹੈ [ਪੈਰਾ 112]

2.13 ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 9,26,800/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅੰਤਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਧਾਏ ਗਏ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਉਹੀ ਰਹੇਗੀ ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲਾਨਾ 6%। [ਪੈਰਾ 114]

ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683; ਪੱਪੂ ਦੇਓ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2020 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 4424 : [2020] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 968; ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121 : [2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098; ਕੀਰਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 166 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਾਸਟਰ ਆਯੁਸ਼ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2022) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 738; ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551 : [1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 75; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343 : [2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 179; ਨਾਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰੂਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 274 : [2002] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 499; ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 421 : [2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1178; ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ

ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571 : [2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 20; ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 413 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 622; ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕੇ.ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਦੇਵ ਸ਼ੈੱਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197 : [2003] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14; ਐਂਥਨੀ ਉਰਫ ਐਂਥਨੀ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161 : [2020] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 860; ਸਈਦ ਸਾਦਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 735; ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 1285 ਅਤੇ 1489 ਦਾ 2008 ਫੈਸਲਾ 23 ਮਾਰਚ, 2022 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2014) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330; ਰਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6365 ਦਾ 2022 ਮਿਤੀ 16 ਸਤੰਬਰ, 2022; ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 : [2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 857; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੇ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 : [2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 100; ਹੇਲਨ ਸੀ. ਰੇਬੇਲੋ (ਮਿਸਿਜ਼) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1999) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 90 : [1998] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 684; ਲਕਸ਼ਮਣ ਉਰਫ ਲਕਸ਼ਮਣ ਮੋਰਿਆ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756; ਅਨੰਤ ਪੁੱਤਰ ਸਿਧੇਸ਼ਵਰ ਦੁਕਰੇ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਮਨਾਪਾ ਲਾਮਜ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8240 ਦਾ 2018 ਮਿਤੀ 21 ਅਗਸਤ, 2022; ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : [2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 986; ਨੀਰੂ ਯਾਮਨ ਓਝਾ ਮਾਥੁਰ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 15 : [2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 15; ਨਾਗਰਾਜੱਪਾ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 323 : [2011] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 70; ਮੋਹਨ ਸੋਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਤੋਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 : [2012] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921; ਸੰਦੀਪ ਖਨੂਜਾ ਬਨਾਮ ਅਤੁਲ ਦਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 351; ਕੇਰਲਾ ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸੁਸੰਮਾ ਥਾਮਸ (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 176; ਅਭਿਮਨਯੂ ਪਾਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤਾ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2022) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489; ਸੰਜੇ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰੋਡਵੇਜ਼ (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210 : [2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 924; ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 12 SCC 198 : [2012] 6 SCR 834; ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐਸ. ਧਨੰਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 6 SCC 1 : [2009] 9 SCR 313; ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਬਾਬੂਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ) & ਗੁਜਰਾਤ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 2011 SCC ਔਨਲਾਈਨ ਗੁਜ 7349; ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) ILR 3 ਸਾਰੇ 272; ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 10 SCC 634 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਚ. ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਫਰਡ 1958-65 ਏ.ਸੀ.ਜੇ. 504 (ਐਚ.ਐਲ., ਇੰਗਲੈਂਡ) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683 ਪੈਰਾ 30 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 857 ਪੈਰਾ 18 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 179 ਪੈਰਾ 18 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 100 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1998] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 684 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2002] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 499 ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756 ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1178 ਪੈਰਾ 33 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 20 ਪੈਰਾ 34 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 986 ਪੈਰਾ 35 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 622 ਪੈਰਾ 36 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 15 ਪੈਰਾ 37 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2003] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14 ਪੈਰਾ 38 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2020] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 860 ਪੈਰਾ 42 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 70 ਪੈਰਾ 42 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 735 ਪੈਰਾ 43, 81 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921 ਪੈਰਾ 44 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 351 ਪੈਰਾ 45 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098 ਪੈਰਾ 53 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 176 ਪੈਰਾ 53 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 166 ਪੈਰਾ 59 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489 ਪੈਰਾ 67 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 924 ਪੈਰਾ 71 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 834 ਪੈਰਾ 80 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 313 ਪੈਰਾ 95 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 634 ਪੈਰਾ 101 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2020] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 968 ਪੈਰਾ 113

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8510 ਦੇ 2022 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਵਾੜ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25.04.2018 ਨੂੰ ਐਮ.ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 100867/2014 (ਐਮ.ਵੀ.) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਨੰਦ ਸੰਜੇ ਐਮ. ਨੂਲੀ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਐਮ/ਐਸ ਨੂਲੀ ਅਤੇ ਨੂਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਮੈਡਮ ਨਬਾਘਨਾਸ਼ਯਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਕਤੀ ਕੇ. ਪਟਨਾਇਕ, ਸੰਜੀਵ ਵਰਮਾ, ਐਡਸ. ਲਈ ਜਵਾਬੀ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਧਾਰਵਾੜ ਬੈਂਚ) ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਸ੍ਰੀ ਸਿਦਰਾਮ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੂ ਭੋਸਲੇ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਦੂ ਮਹਾਦੇਵ ਭੋਸਲੇ ਅਤੇ ਅਨਜ." ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧੇ ਲਈ ਅਗਰਾਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਬੇਲਗਾਮ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 3,13,800/- ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਵਧਾ ਕੇ ਕੁੱਲ 9,26,800/- ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਧਾਇਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ 6,13,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੱਕ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

3. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ 18.07.2012 ਨੂੰ ਕੁਲਗੋਡ-ਗੋਕਾਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਜਦ ਦਾਵੇਦਾਰ ਲਕਸ਼ਮੇਸ਼ਵਰ ਕ੍ਰਾਸਿੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਾਲ ਵਾਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਕੇਏ-23/9426 ਸੀ, ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 18.07.2012 ਤੋਂ 06.08.2012 ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 45% ਤੱਕ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੇਜੀਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਤਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ., ਬੇਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਬੇਲਗਾਮ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।ਜੋ ਕਿ ਐਮ.ਵੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 1786 ਦੇ 2012 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਨਿਲ ਬੀ. ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ।

5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:

ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ : ਰੁ. 40,000/-
ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ : ਰੁ. 4,000/-
ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ : ਰੁ.3,24,000/-

ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਲਈ : ਰੁ. 1,50,000/-
ਕਨਵੇਅਨਸ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ : ਰੁ. 20,000/-
ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ : ਰੁ. 30,000/-
ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ : ਰੁ. 20,000/-
ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਲਈ : ਰੁ. 25,000/-
ਕੁੱਲ : ਰੁ.6,13,000/-

6. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 9,26,800/-। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

"9. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਰੁ. 5,000/- ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਸਾਇਪ 'ਤੇ ਹੈ। ਹਾਦਸਾ ਏ ਸਾਲ 2012 ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ 7,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰੋਬਾਰ.

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ: ਰੁ.7,000/- x 12 x 18 x 40% = ਰੁ.6,04,800/-।"

11. ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਕਨਵੇਅਨਸ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਕਨਵੇਅਨਸ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰੁ.42,000/- (ਰੁ. 7,000 x 6) ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁ.20,000/- ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਾਵੇਦਾਰ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸਰਜਰੀ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਤਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਉਸ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਭਰਪਾਈ ਕਰੇਗਾ।

13. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 9,26,800/- ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਰੁਪਏ 6,13,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ:

1. ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਰੁਪਏ. 40,000/-

2. ਰੱਖੀ-ਅਪ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੁਪਏ. 42,000/-

ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮਿਆਦ

3. ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੁਪਏ.6,04,800/-

4. ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰੁਪਏ. 1,50,000/-

5. ਆਵਾਜਾਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ ਰੁਪਏ। 20,000/-

6. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਰੁਪਏ 30,000/-

7. ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੁਪਏ 20,000/-

8. ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚੇ ਰੁ. 20,000/-

ਕੁੱਲ ਰੁ. 9,26,800/-

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁ. 3,13,800/- ਦਾ ਵਧਾਇਆ ਹੋਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਚੁੱਕੇਗਾ।"

8. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ

9. ਮਿਸਟਰ ਅਨੰਦ ਸੰਜੇ ਐਮ. ਨੁਲੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਦਲੀਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

10. ਹਾਦਸਾ 18.07.2012 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਕੁਲਗੋਡ-ਗੋਕਾਕ ਰੋਡ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਲ ਵਾਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਕੇਏ-23/9426 ਹੈ, ਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 18.07.2012 ਤੋਂ 06.08.2012 ਤੱਕ ਲੇਕ ਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 19 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੰਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਵੱਲ ਰੁ.2,00,000/- ਖਰਚ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ 45% ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ 100% ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ।

11. ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਸਿਹਤਮੰਦ, ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਕੇਵਲ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਐਮ.ਵਾਈ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 1786/20 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਰੁ. 25,00,000/- ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੇਵਲ ਰੁ.6,13,000/- ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 6% ਦੇ ਬਿਆਜ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਧਾਰਵਾੜ ਬੈਂਚ) ਅੱਗੇ ਐਮ.ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 100867/2014 (ਐਮ.ਵੀ.) ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁ.6,13,000/- ਤੋਂ ਰੁ.9,26,800/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰੁ. 7,000/- ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੁ.9,000/- ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਬਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ

ਰਾਹੀਂ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 40% ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 45% ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਗ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਤਾਲਿਕਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

12. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵੇਂ ਨੇ "ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ/ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ 7,000/- ਰੁਪਏ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 9,000/- ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਅਨਿਲ ਬੀ. ਪਾਟਿਲ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ 2,50,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਕੇਵਲ 25,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2 ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ 2,50,000/- ਰੁਪਏ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਕੁਲਗੋਦ-ਗੋਕਾਕ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਬੇਲਗਾਮ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉੱਚੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਆਯੁਸ਼ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2022) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 738 ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2014) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330, ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 75,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਿਰਫ 3,500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

15. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੇਜੀਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 4,500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ, ਚੱਲਣ ਜਾਂ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੋੜਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ 100% ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

16. ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਝੱਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨ ਸਿੰਘ & ਅਨ੍ਹ, ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6365 ਆਫ 2022 ਮਿਤੀ ਸਤੰਬਰ 16, 2022 ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ 4,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 5 ਵਾਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

17. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551, (ਪੈਰਾ-9) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਯਾਨੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੋਟ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਗਤ

ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਝਟਕਾ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਗੁਆਚ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਗੁਆਚ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਸਿਰਫ 90,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਸੁਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨਾਲ ਜੀਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਕਡੂੰ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਰ ਸਿਰਾਂ ਹੇਠ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਲੜਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

18. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254, ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343, ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਵੀ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਮਾਣਦਾ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਿਆ।

19. ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680, (ਪੈਰਾ-55) ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ)(ਪੈਰਾ-5) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਲਨ ਸੀ. ਰੇਬੇਲੋ (ਮਿਸਿਜ਼) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (1999) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 90 (ਪੈਰਾ-36), ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, 'ਐਕਟ') ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਖਮੀ/ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੁ. 25,00,000/- ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰੂਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 274, ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਉਰਫ਼ ਲਕਸ਼ਮਣ ਮੋਰਿਆ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756, ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ/ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਾਵੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ

22. ਮਿਸਟਰ ਮੈਬਮ ਨਬਾਘਨਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

23. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੁ.

6,13,000/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁ. 9,26,800/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਨਾਮ ਦੀ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਾਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਲਈ 40% ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ 10% ਵੱਧ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਦੁਕਰੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਨੰਤ ਬਨਾਮ ਝਮਨੱਪਾ ਲਾਮਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8420 ਦੀ 2011 ਦੀ ਤਾਰੀਖ 21 ਅਗਸਤ, 2022 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਵਿੱਖ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਟਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 7.2 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

25. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਾ ਗਲਤ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੇਡ-ਅੱਪ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਤ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 7.3 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਮਾਈ ਗੁਆਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।" ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਉੱਚੇ ਪੱਖ ਵੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

26. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ 45% ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨਾਮ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਅਸਵਾਸਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੈ।

27. ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

28. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

29. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਰਬੋਤਮ ਬੀਮਾ ਕੰ. ਲਿਮਟਿਡ. ਅਤੇ ਅਨਜ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੋਟ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਚ. ਵੈਸਟ ਐਂਡ ਸਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਫਰਡ, 1958-65 ਏਸੀਜੇ 504 (ਐਚਐਲ, ਇੰਗਲੈਂਡ) ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"...ਪੈਸਾ ਉਸ ਸਰੀਰਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਵੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।"

30. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ। ਇਹ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। [ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 683.]

31. ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ-ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਤੰਗ ਵਿਆਖਿਆ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਿਤ ਪੀੜਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਉਹ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਗੰਭੀਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਣਾਅ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, (ਜਾਂ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ), ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਮਾਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਪ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਪੀੜਤ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

33. ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2012) 6 ਐਸਸੀਸੀ 421, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"14. ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕ ਸਮਝਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ [ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ, (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 121] ਕਿ ਜਿਥੇ ਮਰਹੂਮ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਧੇ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਸਲ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਕੇਵਲ ਵਿਰਲੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਿਰੀ ਭੋ

"15. ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮੀਰ ਅਤੇ

ਗਰੀਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਸਰ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਮੀਰਾਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਮਦਨ/ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਾਧੂ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

"16. ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ/ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਵੇਗੀ।

"17. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ/ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਜਾਂ ਮੌਸਮੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚੀ ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਰਜੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੱਪੜੇ ਸੀਵਣ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧਾਉਣਾ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਹੈ: ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਧਾਰਨ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨਾਈ; ਲੋਹਾਰ, ਮੋਚੀ, ਰਾਜਗੀਰ ਆਦਿ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ [ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਟੀ.ਸੀ., (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 24 ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਲਕਿ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ 30% ਦਾ ਵਾਧਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਹੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

34. ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2018) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571, ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ, ਇੱਕ ਬੜ੍ਹਈ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਜੱਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"13. ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ [ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ, (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680] ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ 40% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 2400 ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

14. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਗੰਭੀਰ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ। ਹੱਥੀਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਇਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ - ਗੁਆਚਿਆ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੱਥ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼. ਸਾਡਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਇੰਨੇ ਘਟੀਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਈ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਸਦਮਾ. ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਤਾਵਾਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਤੋਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਣ ਨੂੰ.

15. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਜਾਂ ਟੂਆਇਲਟ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 90% ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪੰਗਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, 18,14,400 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਦ, ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ (98,908 ਰੁਪਏ); ਵਾਧੂ ਪੋਸ਼ਣ (25,000 ਰੁਪਏ) ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ (1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 25,38,308 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ, ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਅੱਜ ਤੋਂ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਛਾਣ।"

35. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2019) 7 SCC 217, ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਪੀੜਤ, ਜਿਸਦਾ ਹੈਮੀਪਲੇਜੀਆ ਲਈ ਸਰਜਰੀ ਹੋਈ ਸੀ (ਇੱਕ ਅੱਧ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ; ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ). ਅਨੁਸਾਰ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ, ਪੀੜਤ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ, ਜਾਂ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ); ਦੀ ਉਸਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 75% ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੀ। ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“5.1. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ। ਉਕਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੁਰਘਟਨਾ

5.2 ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਸੀ 10,000 p.m. ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ।

5.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 50% @ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 15,000 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ ਸ਼ਾਮ

5.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 23 ਸਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੀ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਵਾਲੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ 15,000 × 12 × 18 = 32,40,000 ਰੁਪਏ।

****

5.7 ਕੇ. ਸੁਰੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2012) ਵਿੱਚ 12 SCC 274, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: (SCC p. 279, ਪੈਰਾ 10)

"10. ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸਦੀ ਆਮ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰੇਗਾ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਹੋ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਟੀਕ ਫਾਰਮੂਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ। ਨਿਸ਼ਚਾ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਪਦੰਡ "ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ਾ "ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

****

5.9 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੈਨੂਅਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਲਈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 100% ਵਜੋਂ ਆਕਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 32,40,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

36. ਹੁਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਪੈਰਾਪਲੇਜੀਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 413, ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

> "14. ਕੰਕੋਰਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲਾ ਦੇਵੀ
> [(1979) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 365 : 1979 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 996 : 1980 ਏ.ਸੀ.ਜੇ 55],
> ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 366, ਪੈਰਾ 2)
>
> "2. ... ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,ਨਾ ਕਿ ਕੰਜੂਸੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਤਰਾਜ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਖਦਾ ਹੈ।"

15. ਆਰ.ਡੀ. ਹਟੰਗੜੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ [(1995) 1 SCC 551 : 1995 SCC (Cri) 250], ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 556, ਪੈਰਾ 9)

"9. ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪੀੜਤ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਜਦਕਿ ਗੈਰ-ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਕਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਜ਼ਰੀ; (ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਕਮਾਈ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ; (iii) ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਨੁਕਸਾਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਾਕ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਿਆ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ; (ii) ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜੋ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਦੌੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬੈਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; (iii) ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆ ਉਮਰ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; (iv) ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ, ਬੇਆਰਾਮੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਖਿਝ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ।"

16. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ [(2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343 : (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿਲ) 164 : (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀ) 1161], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਚੋਟਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 348, ਪੈਰਾ 6)

"6. ਨਿੱਜੀ ਚੋਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ (ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ)

(i) ਇਲਾਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲਾ, ਦਵਾਈਆਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ, ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚੇ।

(ii) ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭ) ਜੋ ਕਿ ਜਖਮੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਹ ਜਖਮੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(a) ਇਲਾਜ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ;NONE NONE

(b) ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ।NONE NONE

(iii) ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ।

ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ (ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ)

(iv) ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਰਦ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਮਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ।

(v) ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ (ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ)।

(vi) ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਮੀ (ਸਾਮਾਨਿਆ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਘਾਟ)।

ਆਮ ਨਿੱਜੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (i), (ii)(a) ਅਤੇ (iv) ਅਧੀਨ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (ii)(b), (iii), (v) ਅਤੇ (vi) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ (ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ) ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

17. ਕੇ. ਸੁਰੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 274 : (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 279 : (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 638, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 276, ਪੈਰਾ 2)

"2. ... ਦਿਲ ਦੇ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾਵਾਂ ਲਈ ਅਸਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 168 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਐਕਟ") ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ "ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ "ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਬੋਨਾਂਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਅਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

********* ********* *********

ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਕਮੀ

20. ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕੁੜੀ ਸਿਰਫ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਵਲ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰੁਪਏ 15,000 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ 15,000 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 15,000 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਮੰਨਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਕਾਮਿਆ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਰੁਪਏ 4846 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉਹ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਤੇ ਕਮਾਉਂਦੀ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ 40% ਜੋੜਨ ਨਾਲ, ਇਹ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੁਪਏ 6784.40 ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ 8.1, 412.80 ਰੁਪਏ ਹੈ। 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਇਹ ਰੁਪਏ 14,65,430.40 ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ 14,66,000 ਤੇ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

37. ਨੀਰੂਪਮ ਮੋਹਨ ਮਾਥੁਰ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ, (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 15, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਟ ਨੂੰ 70% ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਆਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਦਾ ਕਟਾਉ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਧਾਰਕ ਸੀ, 32 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਰੁ. 3000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ (ਜਿਸ ਨੇ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1923 ਤੋਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ 70% ਲਈ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ, ਰੈਫਰੀਜਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਪੀੜਤ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੈਸਕ ਜੌਬ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੀਐਸਸੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

13. ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ

ਲੱਭਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 70% ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੁ 6,04,800 ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।" 38. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਚੋਟ ਦੀ ਮੌਦਰਿਕ ਆਕਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਜਾਂ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਆਕਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 168 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ 'ਉਚਿਤ' ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕੇ.ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਦੇਵਾ ਸ਼ੈੱਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197, ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਪੈਰਾ 15):

"15. ....ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਾਂ ਜਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਰਾਜ਼ੂ ਵਿੱਚ ਤੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਵੰਚਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਚੋਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਚੋਟ ਕਈ ਨਤੀਜੇ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਣਾਮਕ ਨੁਕਸਾਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਛੋਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਮਾਨਿਆ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੀੜਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ "ਨਿਆਂਪੂਰਣ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਬੋਨਾਂਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਨਾ ਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਹੋਵੇ। "ਨਿਆਂਪੂਰਣ" ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਇੱਕ ਪੇਚੀਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਅੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਾਪਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸੋਨਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗਣਿਤੀ ਗਣਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੀਚਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਮੋਡ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ "ਨਿਆਂਪੂਰਣ" ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ "ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਣ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ... "

39. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟੰਗਡੀ (ਉਪਰੋਕਤ), ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ:

"9……ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ, ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪੀੜਿਤ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਜ਼ਰੀ; (ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਕਮਾਈ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ; (iii) ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਨੁਕਸਾਨ। ਜਿੰਨਾ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ (i) ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਾਕ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ; (ii) ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਦੌੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬੈਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; (iii) ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਅਰਥਾਤ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਚਿੰਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆ ਉਮਰ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; (iv) ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਬੇਆਰਾਮੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਖਿਝ, ਅਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ।"

40. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:

"ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ

5. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ("ਐਕਟ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ ਉਚਿਤ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਫੈਨਸੀ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ, ਉਹ ਸਾਮਾਨਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਾ ਲੈ ਸਕਣ ਲਈ, ਜੋ ਉਹ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੈਂਦਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਉਹ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਦੇਖੋ ਸੀ.ਕੇ. ਸੁਬਰਮਾਨੀਆ ਅਯਰ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਕੁਨਹਿਕੁੱਟਨ ਨਾਇਰ [(1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 64 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1970 ਐਸ.ਸੀ. 376] , ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ [(1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551 : 1995 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 250] ਅਤੇ ਬੇਕਰ ਬਨਾਮ ਵਿਲੋਬੀ [1970 ਏ.ਸੀ. 467 : (1970) 2 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 50 : (1969) 3 ਆਲ ਈ.ਆਰ. 1528 (ਐਚ.ਐਲ.)].]

6. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ (ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ)

(i) ਇਲਾਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲਾ, ਦਵਾਈਆਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚੇ।

(ii) ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭ) ਜੋ ਚੋਟਿਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜੇ ਉਹ ਚੋਟਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਮਾਏ ਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(a) ਇਲਾਜ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ;

(b) ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ।

(iii) ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ।

ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ (ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ)

(iv) ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਰਦ, ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਟਰਾਮਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ।

(v) ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ)।

(vi) ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਸਾਮਾਨਿਆ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਘਟਾਉਣੀ)।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਅਧੀਨ (i), (ii)(a) ਅਤੇ (iv) ਅਧੀਨ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ (ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ) ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਰਾਂ (ii)(b), (iii), (v) ਅਤੇ (vi) ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

7. ਆਈਟਮ (i) ਅਤੇ ਆਈਟਮ (ii)(a) ਅਧੀਨ ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪਾਰਖ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰੇ—ਆਈਟਮ (iii)—ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਹੋਰ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ—ਆਈਟਮਾਂ (iv), (v) ਅਤੇ (vi)—ਦੀ ਪਾਰਖ ਉਮਰ, ਚੋਟ ਦੀ ਕਿਸਮ/ਵੰਚਿਤਾ/ਅਪੰਗਤਾ ਜੋ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਭੋਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਾਂ ਅਧੀਨ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪਾਰਖ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—ਆਈਟਮ (ii)(a)। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਾਰਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪਾਰਖ

8. ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਆਵਲੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੋ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਸਥਾਈ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੋ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਆਂਸ਼ਿਕ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਹ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਲਾਭਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ a ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ. ਸਥਾਈ ਅਸਮਰਥਤਾਵਾਂ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰਥਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ (ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ) ਐਕਟ, 1995 (“ਅਪੰਗਤਾ ਐਕਟ”, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ)। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(i) ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

9. ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਖੱਬੇ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗ ਦੇ 45% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 45% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ. ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਹੱਦ (ਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਰੀਰ) ਕੁੱਲ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਅੰਗ ਦੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ. ਜੇਕਰ 60% ਸਥਾਈ ਹੈ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ 80% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਖੱਬੀ ਲੱਤ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 140% ਹੈ (ਜੋ ਕਿ 80% ਪਲੱਸ ਹੈ 60%)। ਜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪੂਰੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ

ਅਪੰਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਰੀਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 100% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ.

10. ਜਦੋਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪਾਰਖ ਉਸ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਭਾਵ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮਾਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਤਰਾ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨੁਰੂਪ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ 45% ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮ ਇਹ ਮੰਨੇਗਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ 45% ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਮਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਦੀ ਹੱਦ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ a ਮੁਆਵਜ਼ਾ

11. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਂਕਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ (ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿਆਰੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ)। ਸਾਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏਗਾ। (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ [(2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 : (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1258 : (2010) 10 ਸਕੇਲ 298] ਅਤੇ ਯਾਦਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ [(2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 341 : (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1285 : (2010) 8 ਸਕੇਲ 567])

12. ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(i) ਕੀ ਅਸਮਰਥਤਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਹੈ;

(ii) ਜੇਕਰ ਅਸਮਰਥਤਾ ਸਥਾਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੈ ਸਥਾਈ ਕੁੱਲ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਅੰਸ਼ਕ ਅਪਾਹਜਤਾ;

(iii) ਜੇਕਰ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅੰਗ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਭਾਵ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ।

ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਹੱਦ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ।

13. ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦੀ ਪੁਖਤਾਈ ਤਿੰਨ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ)। ਦੂਜਾ ਕਦਮ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਨਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ। ਤੀਜਾ ਕਦਮ ਹੈ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ (i) ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਾਂ (ii) ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ (iii) ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਂ ਘੱਟ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕੇ ਜਾਂ ਰੱਖ ਸਕੇ।

14. ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਕੱਟ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 60% ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਆਂਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਂ ਬੜ੍ਹਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਲਗਭਗ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੜ੍ਹਈਗੀਰੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਚ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਲਰਕੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਚ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 100% ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਂ ਬੜ੍ਹਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ; ਨਾ ਹੀ 60% ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ। ਅਸਲ 'ਚ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ "ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ" ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ 'ਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਸ ਅਸਾਮੀ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਯੁਕਤ ਪਰ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੇਸ 'ਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਸੀਮਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਘੱਟ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ।

15. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ 100% (ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ) ਮੰਨ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਜਾਂ ਨਾਮਮਾਤਰ ਰਕਮ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ।

16. ਜਦੋਂ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਦਰਸਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 168 ਅਤੇ 169 ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਟਸਥ ਅੰਪਾਇਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸਕ੍ਰਿਆ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਖੋਜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ" ਤਾਂ ਜੋ "ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕ੍ਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ "ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਦਾ ਆਕਲਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਨਿੱਜੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਂਡਬੁੱਕ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ ਸਰਜਨਾਂ ਲਈ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੈਨੂਅਲ, ਜੋ ਕਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਐਕੈਡਮੀ ਆਫ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ ਸਰਜਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਭਾਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਪਾਠ) ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਆਕਲਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1923 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਰਕਮੈਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

17. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਕਨੀਕੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਸਾਧਾਰਣ ਗੈਰ-ਮੈਡੀਕਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸੱਟ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਦੱਸੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿੰਨਾ ਹੈ।

18. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਖਮੀ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜੋ "ਤਿਆਰ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ" ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਉਚਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਈਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਜਖਮੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ, ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੁਰੰਤ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਖਮੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕੇਵਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਜਿਸਨੇ ਮੈਡੀਕਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ (ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੈਨਲ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲਾਂ/ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਨਾਲ) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਟਾਂ (ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ), ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

(ii) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਟਣ ਲਈ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ (ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ)।

(iii) ਜਿਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਜਖਮੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ, ਕੇਵਲ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਕਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(iv) ਇੱਕੋ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕਿਸਮ, ਪੇਸ਼ੇ, ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ, ਉਮਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

41. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਸਾਬਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 252, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਚੋਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਆਕਲਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਿਆ (ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਚੋਟ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਕਲਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ)। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 30% ਮੰਨਿਆ, ਭਾਵੇਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 55% ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੇਖਿਆ:

“15. .....ਇਸ ਚੋਟ ਕਾਰਨ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ, ਕਲਾਈ ਅਤੇ ਕੂਹਣੀ ਅਤੇ ਪਸ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੱਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਿਊਮਰਸ ਹੱਡੀ ਵਿਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਵਾਇਰਿੰਗ ਅਤੇ ਨੇਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 55% ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਮਾਨ. ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕੁਚਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ. ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕੇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ 30% ਅਤੇ 55% 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਲਿਆ, ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਲ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ 55% 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਪਰਿਵਾਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕੁਚਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ.

16. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ [(2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੀ ਹੱਥ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਲਗਭਗ 100% ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ 100% ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਵੀ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ 54,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ 54,000 x 16 = ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ**8,64,000l”**

42. ਐਂਥਨੀ ਉਰਫ ਐਂਥਨੀ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ,ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ, (2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ161, ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਪੇਸ਼ੇ ਵਰਗੇ ਪੇਂਟਰ ਸੀ, ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਨਾਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 320 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੱਟ ਨੂੰ 25% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਜੋਂ ਆਕਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਯਾਤਰੀ (ਜੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 9000/- ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ) ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ ਚੋਟ 75% ਅਤੇ ਸਮੂਚੇ ਸਰੀਰ ਲਈ 37.5% ਸੀ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਉੱਪਰੀ ਅੰਗ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਸਮੂਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ 23% ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ 68% ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੱਟ ਨੂੰ 25% ਵਜੋਂ ਆਕਿਆ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਕਿਆ ਕਿ ਅਪੰਗਤਾ 75% ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ:

“8. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 75% ਅਤੇ ਸਮੂਚੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 37.5% ਵਜੋਂ ਆਕਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸਮੂਚੇ ਸਰੀਰ ਦੀ

ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 25% ਵਜੋਂ ਆਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਘਟਾਉ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲਈ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇ। ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਂਟਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੈਨੂਅਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗਰਿਮਾ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਜੀ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇੱਕ ਭੁਲਾਵਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। 75% ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੂਚੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ 75% ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 5,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ 14 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨਾਲ 6,93,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।"

43. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੋਟ ਖਾਧੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਈਦ ਸਾਦਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 735 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰਤਾ ਲਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੱਟਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 65% ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"7. ਹੋਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਹਦ ਤੱਕ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਲਕਿ ਥੋਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਕਾਰਟ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ 100% ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਭਾਲਪੂਰਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਾਨ ਲਈਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਕੱਟੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਮੈਨੂਅਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵੇਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਕਸਰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਅਸੀਂ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 85% ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।"

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਹੀਨੇ ਦਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ 3500 ਰੁਪਏ ਮੰਨਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ....."

44. ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ (ਮਿਕੈਨਿਕਲ) ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੈਸਟਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕੋਮਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ; ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਜਰੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ, ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਰਹੀ; ਉਸ ਦਾ

ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 70% ਤੱਕ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਹਨ ਸੋਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਤੋਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 (ਪੰਨਾ 272) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੈਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੇ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਯਾਂਤਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:

"8. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਰਕਮੈਨ'ਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1923 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 50% ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੱਟਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਲਓ ਜੋ ਆਪਣਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੋਤਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੈਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਡੈਸਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੈਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੈਰ (ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਗ) ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੈਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ/ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ. ਜਨਾਰਧਨ ਮਾਮਲੇ [(2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 733] ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟੈਂਕਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦੀ ਘੁੱਟਣ ਤੋਂ ਕੱਟਣ ਕਾਰਨ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਕਮੈਨ'ਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਕੇ. ਜਨਾਰਧਨ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 733] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦਿਓ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਸਬਾਤਾ [(1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 289 : 1976 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 52] 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੜ੍ਹਈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਕੋਹਣੀ ਤੋਂ ਕਟਵਾ ਲਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

****

13. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ, ਪੀੜਤ ਆਪਣਾ ਪੇਸ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾ ਕੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਠੋਸ ਕੁਝ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਲਪਨਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਂਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1995 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੀੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਦਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, 100% ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 90% ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 3,56,400 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 30,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 15,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 4,01,400 ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ। ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

45. ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ, ਸੰਦੀਪ ਖਨੂਜਾ ਬਨਾਮ ਅਤੁਲ ਡਾਂਡੇ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2017) 3 SCC 351, ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਪਿੱਠ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੰਡਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸਦੀ ਲੱਤ। ਉਹ 70% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ, ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਸੀ ਦੁੱਖ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“13. ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਲ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੁਝ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੱਭੋ ਸਥਾਈ/ਅੰਸ਼ਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ [(2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 343 : (2011) 1 SCC (Civ) 164 : (2011) 1 SCC (Cri) 1161] ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ: (SCC pp. 348-50, ਪੈਰਾ 8-11)

"ਸਥਾਈ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਪਾਹਜਤਾ

8. xx xx xx

9. ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਖਮੀ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗ ਦੀ 45% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 45% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅੰਗ (ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ) ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ 60% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ 80% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 140% ਹੈ (ਭਾਵ 80% ਜੋੜ 60%)। ਜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਯੋਗ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ 100% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

10. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਾਵੇਦਾਰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਟਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਉਸ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਭਾਵ, ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗਲਤੀ

ਨਾਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਜੇ ਸਬੂਤ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 45% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 45% ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ।

11. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਂਕਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ (ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿਆਰੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ)। ਸਾਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏਗਾ।

14. ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਆਕਲਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਜਖਮੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰੀਖਣਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੰਕੀਰਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭੋਗੀ 70% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗੀ। ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਤਬ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਜਿਥੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬੈਠਣ/ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਹੀ ਕੰਮ ਲਈ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਨੂੰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਵੀ ਘੁੰਮਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਡਿਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਘੁੰਮਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵਿਅਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਣ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਗੁਣਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭੋਗੇ ਗਏ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ.....

15. ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਮਾਮਲੇ [ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 : (2010) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 153 : (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1258], ਕੇਰਲਾ ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸੁਸੰਮਾ ਥਾਮਸ [(1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 176 : 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 335] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 18

ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ 25 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ।

16. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 10,000 ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਰੁਪਏ 1,20,000 ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, 17 ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ 70% ਹੈ, ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 14,28,000 ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ ਰੁਪਏ 70,000 ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ 14,28,000 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਲਈ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਰੁਪਏ 30,000 ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰੁਪਏ 1,30,000 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ....."

46. ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"9. ਅਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੀ। ਪੂਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਉਸ ਨੇ ਗਲਤ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦੁੱਖ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ।

10. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਵਾ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜੀਵਿਤ ਰਹੇਗਾ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਮਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਵਾ ਕਮਾਈ ਦੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਇਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀਪੂਰਨ ਰਕਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ—ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੋਡ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਬਾਰੇ ਹੈ—ਇਕ ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ ਦੀ ਇਕ ਉਚਿਤ ਗੁਣਨਾਂਕ ਦੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।"

47. ਪੱਪੂ ਦੇਓ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2020 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 4424 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਸੰਕੀਰਣ ਦ□□ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਬਜਾਏ, ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਆਮਦਨ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਸੀ। ਇੱਕ ਟਾਈਪਿਸਟ/ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਆਪਰੇਟਰ ਵਜੋਂ, ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਾਰਜ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸਥਾਈ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਨੂੰ 89% ਤੇ ਮੁੱਲਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ 'ਅਨੁਪਾਤਿਕ' ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 45% ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਤਰਕਹੀਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੇਖਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਚੋਟ ਦਾ ਪੀੜਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ। ਇੱਕ ਅੰਗ (ਇੱਕ ਲੱਤ ਜਾਂ ਬਾਂਹ) ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਅੰਧਾ ਅੰਕਗਣਿਤੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

48. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ

49. ਡਾ. ਅਨਿਲ ਬੀ. ਪਾਟਿਲ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2) ਜਿਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਐਕਸ. ਪੀ-8) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇਹ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਦਰਾਮ ਰਾਜੂ ਭੋਸਲੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਮਰ-19 ਸਾਲ/ਮ ਕੁਲਗੋਦ ਦਾ। ਓ.ਪੀ.ਡੀ. ਨੰਬਰ-19441 ਮਿਤੀ-18/07/2012 ਲੇਕਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਚੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਰੀਜ਼ ਨੇ 18/7/2012 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 1:30 ਵਜੇ ਲਕਸ਼ਮੇਸ਼ਵਰ ਕ੍ਰਾਸ ਗੋਕਾਕ ਡਿਸੱਟ-ਬੇਲਗਾਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਸੜਕ ਯਾਤਾਯਾਤ ਦੁਰਘੱਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲੇਕਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ, ਬੇਲਗਾਮ, ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ 4/5/09 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ ਨੰਬਰ - ਬਾਹਰੀ ਨੰਬਰ-ਬੀ.ਐਚ.ਐਸ.ਐਲ.ਵੀ.ਐਚ/ਐਮ.ਆਰ.ਡੀ ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ ਨੰਬਰ. 229 ਮਿਤੀ 18/07/12 ਦਾਖਲਾ ਦੀ ਮਿਤੀ -18/7/2012

ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਿਤੀ - 6/8/2012

ਨਿਦਾਨ

ਡੀ 12 ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਬਰਸਟ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਨਾਲ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ।

1 ਤੋਂ 6 ਤੱਕ ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਨਾਲ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਨਿਊਮੋਥੋਰੈਕਸ, ਸਰਜੀਕਲ ਐਮਫੀਸੀਮਾ।

ਐਕਸ-ਰੇ ਰਿਪੋਰਟ:

-ਡੀ 12 ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਬਰਸਟ ਫ੍ਰੈਕਚਰ। ਐਕਸ-ਰੇ ਨੰ.-9832 ਮਿਤੀ 23/07/2012

-1 ਤੋਂ 6 ਤੱਕ ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਨਾਲ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਨਿਊਮੋਥੋਰੈਕਸ, ਸਰਜੀਕਲ ਐਮਫੀਸੀਮਾ। ਐਕਸ-ਰੇ ਨੰ.- 753 ਮਿਤੀ 18/07/2012।

ਸੀਟੀ ਛਾਤੀ(ਸਾਦੀ): 18/07/2012 ਨੂੰ

-ਪਿੱਛੇ/ਪਾਰਸ਼ਵ ਪਾਸੇ ਦੀ ਸੱਜੇ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ।

-ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਨਿਊਮੋਥੋਰੈਕਸ/ਹੀਮੋਥੋਰੈਕਸ ਨਾਲ ਪਨਿਊਮੋਮੀਡੀਆਸਟੀਨਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆਸਟੀਨਮ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਫੇਫੜੇ ਦਾ ਆਂਸ਼ਿਕ ਢਹਿਣਾ।

-ਸੱਜੇ ਉੱਪਰਲੇ ਲੋਬ ਵਿੱਚ ਸਿਸਟਿਕ ਲੇਜ਼ਨਜ਼(ਦੋ) ਪੋਸਟ ਟ੍ਰੌਮੈਟਿਕ ਨਾਲ ਫਲੂਇਡ ਲੈਵਲਜ਼ ਏ/ਡਬਲਯੂ ਪੈਚੀ ਓਪੈਸਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੱਜੇ ਫੇਫੜੇ ਐਸ/ਓ ਕੰਟਿਊਜ਼ਨਜ਼।

-ਡੀ12 ਵਰਟੀਬਰਲ ਬਾਡੀ ਦਾ ਬਰਸਟ ਅੰਤਰਿਕ ਵੇਜ ਕੰਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਪੈਡੀਕਲਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਰੀਟ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ।

ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ

1.ਇਤਿਹਾਸ

2-ਕਲੀਨਿਕਲ ਜਾਂਚ 'ਤੇ

1-ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਮਰੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ

-ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ।

-ਉਕੜੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ।

-ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵੱਲੇ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟਿਡ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

2-ਓਨ. ਕਲੀਨਿਕਲ ਜਾਂਚ . .

ਜਾਂਚ:-ਰੀਢ਼ ਦੇ ਉੱਤੇ 1 DS ਤੋਂ L5 ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਲੀਨੀਅਰ ਸਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

-ਛਾਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਾਰਸ਼ਵ ਭਾਗ ਉੱਤੇ ਸਕਾਰ

-ਉਕਡੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

-ਖੱਬੇ ਘੁੱਟਣੇ ਸੱਜੇ ਘੁੱਟਣੇ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਗ੍ਰੇਡ 3-4

ਫਲੈਕਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ 2

ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ 3

ਮਾਂਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ

ਬੱਚ੍ਹਾ ਅਤੇ ਜਾਂਘ ਦੀਆਂ ਮਾਂਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ++

ਐਕਸ-ਰੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਐਕਸ-ਰੇ ਨੰ. 2852 ਮਿਤੀ 29.07.2013

ਪੁਰਾਣੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ D12 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਪਲਾਂਟਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਦੇਖੀ ਗਈ ਫੰਕਸ਼ਨਲ ਅਯੋਗਤਾ

-ਖੱਬੇ ਘੁੱਟਣੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ।

-ਉਕਡੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਨਿਕਲ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ D12 ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਨਰਵਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਲਈ 45% ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ, ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਚੱਲਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਥਾਨ-ਬੇਲਗਾਮ”

50. ਡਾ. ਪਾਟਿਲ (PW-2) ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਯਾਚੀ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਕਡ਼ੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ। ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ। ਅਤੇ ਯਾਚੀ ਦੀ ਕਲੀਨਿਕਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਰੀਢ਼ ਦੇ ਉੱਤੇ DS ਤੋਂ L5 ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਲੀਨੀਅਰ ਸਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਛਾਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਾਰਸ਼ਵ ਭਾਗ ਉੱਤੇ ਸਕਾਰ ਹੈ, ਉਕਡ਼ੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖੱਬੇ ਘੁੱਟਣੇ ਦੀ ਮੋੜਣ ਦੀ ਗਤੀ ਗ੍ਰੇਡ-2, ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ-3, ਸੱਜੇ ਘੁੱਟਣੇ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ 3-4 ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਾਂ, ਪਲਾਂਟਰ-ਗ੍ਰੇਡ -1 ਡੋਰਸੀਫਲੈਕਸਿਓਨ-ਗ੍ਰੇਡ-3 ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ 3-4 ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਅਰਥ ਜਾਣਾ ਬੱਚੜਾ ਅਤੇ ਜਾਂਘ ਦੀ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ++

ਹੋਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 29-07-2013 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਐਕਸ-ਰੇ ਪੁਰਾਣੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ D12 ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਪਲਾਂਟਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਯੋਗਤਾ ਹਨ:- ਖੱਬੇ ਘੁੱਟਣੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ, ਉਕਡ਼ੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਲੈਗ ਬੈਠਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ।

ਹੋਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਲੀਨਿਕਲ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ D-12 ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਨਰਵਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ 45% ਦਾ ਸਮੂਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ, ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਚੱਲਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਯੋਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ Ex.P-8 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਦਸਤਖਤ EX.P-8 (ਅ), (ਬ), (ਸ) ਵਜੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ।”

51. ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:-

“ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਹੈ। ਦੀ ਅੱਡੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੁਢਾਪੇ ਨਾਲੋਂ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੈ. ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਸਲੀ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ 1 ਤੋਂ 6 ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੀਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਬਿਹਤਰ ਸੁਧਾਰ ਹੈ। ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਮੈਂ ਉੱਚੇ ਪਾਸੇ ਹਾਂ। ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਝੂਠ ਹੈ ਇਮਪਲਾਂਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਦੇ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ ਰੁ. 2,50,000/-। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਚੱਲੋ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੜੇ ਹੋਵੋ। ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਂ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

52. ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ ਸਰਜਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਰੋ ਸਰਜਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਅਯੋਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਮਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਚੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ: ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਸੜਕ ਯਾਤਾਯਾਤ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ

ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਤੋਂ ਇਸ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਟ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਇਲਾਜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਅਗਲੀ ਇਲਾਜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੀ ਇਲਾਜ ਨਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਚੋਟ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਪਸਲੀ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਰਸਟ ਫ੍ਰੈਕਚਰ D-12 ਵਰਟੀਬਰਾ ਨੇ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੋਟ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਸ-ਰੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਚੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਨੇ ALIMCO ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਚੱਲਣ ਜਾਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਉੱਚੇ ਪੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ: ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਸਾਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉੱਚੇ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ 10% ਤੋਂ 15% ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ। ਮੈਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

ਆਰਥਿਕ ਖਰਚੇ

(1) ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਰਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

53. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਐਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸੁਸੰਮਾ ਥਾਮਸ, (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 176 ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ:

"ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਗੁਣਕਾਂਕ (multiplicand) ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ, ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ (multiplier) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਗੁਣਕਾਂਕ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਕ□ਤ ਕਰਨਾ। ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਜਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ, ਜੋ ਵੀ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇ) ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਇਸ ਗਣਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਪੂੰਜੀ ਰਾਸ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਬਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕਾਂਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਤਃ ਪੂੰਜੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ. ਕੁਝ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਮਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਕਮ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਸੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 70 ਸਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ 45 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾ ਕਰੇਗਾ 45% ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ- ਚੌਥਾ ਕਟੌਤੀ ਭਵਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਗੁਣਕ 30 ਅਤੇ 34 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।"

54. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ 9,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਬੂਤ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾ: ਅਨਿਲ ਬੀ ਪਾਟਿਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ 45% ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ 30% ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ:

5000 x 12 x 18 x 30% = INR 3,24,000/-

55. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 7,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪਾਸੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 40% ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 7,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

7,000 x 12 x 18 x 40% = INR 6,04,800/-

56. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਲਕਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਿਨਚਰਿਆ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (i) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਦੇ ਸੁਖਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝ, (ii) ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ 100% ਨੁਕਸਾਨ, (iii) ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, (iv) ਬੇਬਸੀ, ਉਦਾਸੀ, ਗੁੱਸਾ, ਤਣਾਅ, ਚਿੰਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਮਜਬੂਤ ਭਾਵਨਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

57. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਰਤਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ, ਹੁਣ ਉਸ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਚੱਲਣਾ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 5,000/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ 7,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 9,000/- ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

58. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੀਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2021) 2 SCC 166, ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"39. ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ; ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਮਦਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਦਮ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮਦਨ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ...."

59. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਅਵਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਚੁਣਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

60. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਆਸ਼ਵਸਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 8,000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

8000 x 12 x 18 x 45% = INR 7,77,600/-

(2) 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

61. ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਕੇਵਲ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 42,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ।

62. ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਾਂ:

8000 x 6 = INR 48,000/-

(3) ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ

63. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ/ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 1,54,931 ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਗਭਗ।

64. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 21.01.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ: ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੇਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਲੇਕ ਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇੰਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ 1,54,931 ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਗਭਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹੀ ਨੂੰ 1,50,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ 1,50,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।" [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

65. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਕਾਉਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਆਵਾਜਾਈ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।”

66. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰੁਪਏ 1,55,000/- ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(4) ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ

67. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ" ਅਤੇ "ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼" ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਭਿਮਨਯੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤਾ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸਮੇਤ। ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਲਈ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਘਾਟ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਬੇਆਰਾਮੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਆਦਿ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

68. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁਪਏ 25,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਜਰੀ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਖਰਚੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਖਰਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।

69. ਡਾ. ਅਨਿਲ ਬੀ. ਪਾਟਿਲ (PW-2) ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣਗੀ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ... ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਵਲੋਂ ਖਰਚੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 29 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੁਪਏ 1000/- ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ:

1000 x 12 x 18 = ਰੁਪਏ 2,16,000/-

70. ਵਿਜੈਕੁਮਾਰ ਬਾਬੂਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ) & ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ, 2011 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਗੁਜ 7349, ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਜਿਹੜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 2 ਲੱਖ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁਪਏ 25,000=00 ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਜਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ 100% ਅਪਾਹਜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਵਰਗੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ (ਉੱਪਰ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿਰ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਘਟਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜਖਮੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 55 ਸਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇਖਦਿਆਂ। ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਦਾ ਸਮਾਂ 38 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਯਾਨੀ 1991 ਤੋਂ 2029 ਤੱਕ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ 1,000=00 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਪਰਯਾਪਤ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 1 ਲੱਖ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੁਪਏ 25,000=00 ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 1 ਲੱਖ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

71. ਸੰਜੇ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰੋਡਵੇਜ਼, (2014) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210, ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ 25 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: "20. ਜਿਹੜੇ "ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਲਾਜ" ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਇਲਾਜ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਹਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀਏ (ਨਾਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰੂਦਯਾਲ ਸਿੰਘ [(2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 274 : 2003 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 533]), ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਯਾਨੀ ਰੁਪਏ 3,00,000 "ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਲਾਜ" ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।"

72. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 2,16,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(5) ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਾਰਜਜ਼

73. ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ, ਚੱਲਣ, ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੋੜਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 4,500 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 2,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਤੀਜਤਨ, ਅਸੀਂ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਾਰਜਜ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

2,000 x 12 x 18 = ਰੁਪਏ 4,32,000/-

74. ਅਭਿਮਨਯੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 100% ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"16. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ [ਅਭਿਮਨਯੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤਾ ਸੇਖੋਂ, 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪੀ&ਐਚ 6271] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਕੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 16 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਕਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਾਰਜਜ਼ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪਰ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਾਰਜਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

17. ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਮਰ, ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਦਰ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਜਖਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਲਈ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

23. ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਂ, ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਦਾਵੇਦਾਰ ਬਾਲਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 1,92,000 ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ @ ਰੁਪਏ 1000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਜਦਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਕਮ @ ਰੁਪਏ 2000 ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ @ ਰੁਪਏ 4000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏ 9,00,000 ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 7,08,000 ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਕਾਜਲ |ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ, (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 413 : (2020) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 27 : (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 577| ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਰੁਪਏ 5000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 12 ਘੰਟੇ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਖਰਚਾ ਰੁਪਏ 10,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ, ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 21,60,000 ਆਉਂਦੀ ਹੈ।"

75. ਵਿਜੇਕੁਮਾਰ ਬਾਬੁਲਾਲ ਮੋਦੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 3,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 15,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ 4 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗਣਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰ.ਐਲ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:-

"9. xxx
xxx

10. xxx
xxx

11. ਵਾਰਡ ਬਨਾਮ ਜੇਮਸ, 1965 (1) ਸਾਰੇ ਈਆਰ 563 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ “ਗੁਆਏ ਹੋਏ ਸਾਲਾਂ” ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਹੋਏ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਯਾਨੀ ਉਸਦੇ ਅਪੇਕਸ਼ਿਤ "ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਲਾਂ" ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ

ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਇਲਾਜ, ਨਰਸਿੰਗ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਬਸ ਅਪਾਹਜ ਬਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਦਿਮਾਗੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਿੱਠ ਦੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਗੁਆ ਲਈ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਜਿਊਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਚਰਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਰਕਮ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਅਵਾਂ ਨਾਲ ਲਾਈਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ, ਕੁਝ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਤ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਮਾਨਕਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

12. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਕੇ. ਸੁਬਰਮੋਨੀਆ ਅਯਰ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਕੁਨਹਿਕੁੱਟਨ ਨਾਇਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1970 ਐਸ.ਸੀ. 376, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਹਾਦਸਾਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਫੈਨਸੀ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਅਣਿਵਾਰਿਆ ਹੈ।"

13. ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 4ਥ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵੌਲ. 12 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਪੰਨਾ 446 ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ: ਪੈਟਰਨ: ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰਜਾਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਰਕਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਟਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਟ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸ ਬ੍ਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੰਚਿਤਾ ਜੋ ਉਹ ਭੁਗਤ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਅਸਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੀਰੀਅਡਿਕ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸੁਖਾਂਤ ਪਛਾਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵਿਚਲਣ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।"

ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਸਹਾਇਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਲਗਭਗ ਰੁ. 1,000=00 ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਾਇਕ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਰੁ. 12,000=00 ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਹਾਇਕ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁ. 1 ਲੱਖ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

76. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਹਾਇਕ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਰੁ. 4,32,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(6) ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚੇ

77. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

78. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਦਸਾ 18.07.2012 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. 2018 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

79. ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“12. ....ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ (ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ) ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਬੇਮਾਨੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ.....”

80. ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2012) 12 SCC 198, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ:

“1. ...ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਨਿਪੁੰਨ ਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਨਾਲ. ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 36% ਆਬਾਦੀ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਆਂ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਦ ਵਾਂਝੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਗੁਆਚੇ ਮੌਕੇ, ਅਤੇ ਦਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਟੀਚਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ - ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

2. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ: ਰਾਜ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39-ਏ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਗਰੀਬ, ਦਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਵਿਕਲਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪਹੁੰਚਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਥਾਰਿਟੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਧਾਂ ਵਾਂਗ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਦੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਹੋਰ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਕਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

3. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 22-3-2007 ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ [ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਓ ਚੰਦ, ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ (ਐਸ.ਏ.ਸੀ) ਨੰਬਰ 49 ਦੀ 2005, ਮਿਤੀ 22-3-2007 (ਰਾਜ)] ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੰਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ—ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਦੇ ਬੁਢੇ ਮਾਪੇ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ, ਜੋ 1992 ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਰਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮੀਦ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਦੇ ਆਸਰਾਧਾਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ "ਐਕਟ") ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜੈਪੁਰ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ") ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜੇ ਵਿੱਚ 4,85,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲੰਤ ਨੂੰ ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 31-12-2000 ਤੱਕ 12% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਅਤੇ 1-1-2001 ਤੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 9% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 23-7-2007 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ [ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਓ ਚੰਦ, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 11345 ਦੀ 2007, ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 23-7-2007 (ਐਸ.ਸੀ.ਜੇ)], ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਮਿਲ ਸਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲੰਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਰੀਬ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵਹਿਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।"

81. ਸੈਯਦ ਸਾਦਿਕ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 735, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"14. ਹੋਰ, ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਲਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਕੁਨਾਲ ਸਾਹਾ [(2014) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 384 : (2014) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 327] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ, ਅਸੀਂ 25,000 ਰੁਪਏ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।"

82. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(7) ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

83. ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 21.01.2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"15. ਆਵਾਜਾਈ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ: ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ 20,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।"

84. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ 20,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25.04.2018 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਆਵਾਜਾਈ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ"

85. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 20,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਚਿਆ।

86. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਵਾਗਮਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

87. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਆਯੁਸ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“14. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਹਰ 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 2 ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਰਥਾਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਗੁਆਇਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜੀਵਨ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਨੇਕਾਂ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਲੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਖੋ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕੋ ਵਿਕਲਪ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਆਵਾਗਮਨ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।”

88. ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 1285 & 1489 ਦੇ 2008 ਨੂੰ 23 ਮਾਰਚ, 2022 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ:

“22. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, 2011 (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 343 ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਉੱਥੇ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 01.10.1991 ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਰੇਡੀਅਸ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ, ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਆਵਾਗਮਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 94,700 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ 9% ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਵਧਾਈ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ “ਉਚਿਤ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ….”

89. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਲਗੋਡ-ਗੋਕਾਕ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੇਕਵਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਬੇਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 18.7.2012 ਤੋਂ 6.8.2012 ਤੱਕ 19 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੰਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਇਲਾਜ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਲਈ 50,000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

90. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਲਈ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਖਰਚੇ

(8) ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ

91. ਵਿਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2021) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 3 ਅੱਲ 272, ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“9. ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਟਿਲ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਗਣਨਾ ਦੁਆਰਾ ਅੰਕਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਮਾਲੀ ਜਾਂ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ, ਆਵਾਜਾਈ, ਨਰਸਿੰਗ/ਦੇਖਭਾਲ, ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਾਕ, ਦਰਦ, ਦੁੱਖ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਕਾਰ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਨਿਰਾਸਾ, ਫਰੱਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।”

92. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 40,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 40,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

93. ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅੰਕੜਾਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ, ਪੀੜਤ ਨੇ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵੰਚਿਤਾ ਭੋਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"10. ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਅਭਿਆਸੀ ਵਕੀਲ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਆਏ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾਪਲੇਜਿਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਏ ਦਰਦ ਅਤੇ ਅਗੋਨੀ ਲਈ ਸਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਟ ਨੂੰ 'ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਣ' ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਪੀੜਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੰਚਿਤਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਟੁੱਟੇ ਅਤੇ ਬਿਖਰੇ ਸਰੀਰਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ।"

17. ....ਜਦੋਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ, ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵੰਚਿਤਾ ਭੋਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਨਾਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ....."

94. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਦੇਵ ਸ਼ੈੱਟੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

“18. ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨਿਆ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵੰਚਿਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

95. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐਸ. ਧਨਾਂਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 6 SCC 1, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ 10,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜੋ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੋ ਪੈਰਾਪਲੀਜੀਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਆਈ.ਟੀ. ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

96. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ 45% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

97. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਗੱਪਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

98. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(9) ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

99. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ, ਉਸਦੀਆਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਸ਼ੂਨ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਰੁ. 20,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੁ. 20,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

100. ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"14... ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਪਰਿਆਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ "ਜੀਵਨ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਆਨੰਦ" ਅਤੇ "ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ" ਹੇਠ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰੁ 75,000 ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ..."

101. ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 10 SCC 634, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਘਾਟਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਲਕਿ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੁੰਦਲੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਲਵਿਸ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਵਿਆਹੁ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਰੁ 50,000 ਦਾ ਇਨਾਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰੁ 2 ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

102. ਮਾਸਟਰ ਆਯੁਸ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ (5 ਸਾਲਾ, ਪੈਰਾਪਲੇਜਿਕ) ਨੂੰ ਰੁ.3,00,000/- ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

"14... ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਗੁਆਇਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਵਿਆਸਕ ਜੀਵਨ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ..."

103. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰੁ. 3,00,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(10) ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

104. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰੁ. 30,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੁ. 30,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਲ ਦਾਅਵਾ ਰੁ. 50,000/- ਹੈ।

105. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਪੂ ਦੇਓ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"6. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ। ਇਹ ਆਮ ਸਿਦਾਂਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। [ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683 .....]"

106. ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟੰਗਡੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"12. ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਨੁਮਾਨ, ਕੁਝ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਅੰਸਾਂ ਨੂੰ ਉਦਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਮਾਨਕਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

× × × ×

17. .....ਜਦੋਂ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ, ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵੰਚਿਤਾ ਭੋਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ....."

107. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"5. ....ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਭੋਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਜੋ ਉਹ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ....."

108. ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣ ਉਰਫ ਲਕਸ਼ਮਣ ਮੋਰਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“15. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਪੀੜਤ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਬਲਕਿ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਪੀੜਾ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਮਾ, ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਵੀ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਉਹ ਵਿਕਲਾਂਗਤਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ।”

109. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੋਵਿੰਦ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“18. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਪੀੜਤ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਲਈ ਵੀ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਮਾਣਦਾ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ।”

110. ਵਿਜੈਕੁਮਾਰ ਬਾਬੁਲਾਲ ਮੋਦੀ (ਸੁਪਰਾ), ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਰ ਅਧੀਨ ਦਾਵਾ ਲਗਭਗ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 'ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਮਾਨਿਆ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਖੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੱਲਣ, ਦੌੜਣ ਜਾਂ ਬੈਠਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ, ਆਦਿ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਆਨੰਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡਣ, ਨੱਚਣ, ਦੌੜਣ ਆਦਿ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ। ਫਿਰ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਰਚੁਅਲ ਅਸੰਭਵਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨੁਕਸਾਨ।”

111. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ।

112. ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

113. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਪੂ ਦੇਓ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਕਸਰ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਦਾ ਉਹ ਟਰਾਮਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਜਨਮਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਾਲ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਜੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਲਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ (ਜੋ ਹੁਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ

ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਕੇ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

114. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 — ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 9,26,800/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 – ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ। ਵਧਾਏ ਗਏ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਉਹੀ ਰਹੇਗੀ ਜੋ ਕਿ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ।

115. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

116. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ : ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate